

Politolog, historik Zbořil nad výsledky voleb: Trik s rájem bez Babiše. A léta neúspěšného vládnutí ODS jsou zapomenuta

- CZ24 News | 10. října 2021

ČESKO: „Můžeme se těšit na strastiplné povolební vyjednávání a v nejhorším případě i na předčasné volby,“ komentuje výsledky politolog Zdeněk Zbořil. Popisuje osudové chyby ANO a to, jak se ODS podařilo přesvědčit voliče, že bez Babiše budeme žít v ráji. „Prohráli všichni, kdo si nevšimli, že se toho za poslední čtyři roky hodně změnilo, a teprve se to budou muset se zpožděním dozvídat,“ uvedl politolog. Ještě v sobotu koalice SPOLU a Piráti se STAN uzavřeli memorandum o vůli vytvořit vládní koalici.

Foto: **Hans Štembera**

Popisek: **Zdeněk Zbořil**

„Po všech těch věštbách a předpovědích zasáhla na poslední chvíli nějaká boží vůle, anebo Maradonova ‚zlatá ruka‘? Politolog Zdeněk Zbořil komentuje výsledky parlamentních voleb. Upozorňuje, že mezi počty voličů v podstatě dvou názorových proudů jsou rozdíly, zatím v desítkách hlasů. „A i kdyby se nakonec jednalo o stovky, nevěstí to nic dobrého pro stabilitu případné vlády, která by vznikla podle takto vyjádřené vůle občanů,“ uvedl Zbořil. „Navíc protože jak už několik měsíců víme, prezident republiky při výběru svého kandidáta na předsedu vlády navrhne předsedu vítězné strany, můžeme se těšit na strastiplné povolební vyjednávání a v nejhorším případě i na předčasné volby,“ dodal.

K dříve avizovanému postupu prezidenta Miloše Zemana Zbořil připomíná, že není pravděpodobné, že by názor změnil nebo odvolal, co slíbil. „To on zase tak často nedělá,“ podotýká. „Buď pověří Andreje Babiše jako předsedu vítězné strany, anebo někoho z koalice SPOLU, což by za jistých okolností ani nemusel být předseda ODS. Doufejme, že k tomu nedojde, ale v každém případě Piráti, kteří věřili ve své rozhodné vítězství ještě před třemi až čtyřmi měsíci, budou mít ve Sněmovně čtyři křesla a na jejich úkor jich mnohem více obsadí Starostové,“ předpokládá Zbořil.

„Podpětiprocentní strany“ se ke svým „zavedeným obročím nedostanou“. To bude podle politologa dalším ohrožením období průběhu sestavování nové vlády a prodlužováním vlády bez důvěry nebo nakonec tzv. vlády odborníků. „Také s tím máme v ČR zkušenost,“ připomíná politolog. „Snad přijdou na to, že velké sebevědomí a mnohmluvnost k volebnímu úspěchu nestačí,“ dodává k nulovému počtu mandátů ČSSD a KSČM.

ANO spoléhalo na Babiše, neoplývalo ale loajalitou

Jak vysvětluje Zbořil, ANO spoléhalo na Andreje Babiše, ale neoplývalo vůči němu velkou loajalitou. „Čas od času mu jeho pozici předsedy menšinové vlády ztěžovali. A jedna paní evropská komisařka Jourová, nominovaná za ANO 2011, nadělala více škody, než si sama umí vůbec představit,“ říká politolog. To, že se po celou dobu existence koaliční vlády nepodařilo přesvědčit členy koalice anebo ty, kteří mluvili o tom, že vládu podporují, aby někdy alespoň mlčeli, byla osudová chyba. „Někdy to vypadalo, jako kdyby koaliční partneři byli největšími nepřáteli,“ poznamenal.

ODS svůj program zjednodušila na antibabišovská hesla. „Za systematického a do posledních předvolebních dnů úsilí a podpory ČT se zřejmě podařilo přesvědčit více než milion občanů ČR, že nebude-li Babiše, budeme žít v ráji. Podařil se jí trik, že na léta svého neúspěšného vládnutí zapomenula, a chtělo by se říct, že dnes bychom jejím voličům toto vítězství měli přát. Jen aby se to netýkalo také nás ostatních,“ komentuje Zbořil.

KDU-ČSL podle politologa zřejmě umí nejlépe počítat a své voliče dobře zná, takže získaný počet mandátů musíme považovat za velký úspěch, možná větší, než si tato strana a její voliči dnes uvědomují. „Na druhé straně, vždycky jsem si myslel, že v politickém systému ČR, stejně jako v prvorepublikové i komunistické minulosti, svoje místo lidovci mají a jsou dnes jedinou politickou stranou, která má svou kontinuitu, i když prožila a přežila své někdy až nestoudné politické reprezentanty,“ říká Zbořil.

TOP 09 se podle politologa vezla a vyvezla své ambiciózní představitele na pozice, ke kterým jí pomohla i některá zahraniční hlasování a obecná ideová nekonceptnost. „V moderních volbách ale nevolí ani Platon, ani Aristoteles. Možná jsou paní Pekarová Adamová a pan Feri pro českou politiku vhodnější typy než někdo, kdo studoval politickou filozofii. Piráti, kteří půl roku žili v iluzi, že budou sestavovat příští vládu, se snad konečně přesvědčili, že nestačí jenom volat pusťte nás na ně! a že dokonce ani nevdají, když si myslí, že prezident Masaryk dávno před lety varoval před nadměrným užíváním internetu. Nebo že si pan předseda strany myslí, že nejvyšší horou ČR je Smrk. Zdá se, že přece jen neměli tak brzy politikařit a vzdávat se fundamentálního přemýšlení o politice,“ pokračuje v komentáři Zbořil.

SPD, která věnovala tolik úsilí své předvolební kampani, možná bude nakonec se svými výsledky spokojená. „Sice se jí nepodařilo přesvědčit mnoho voličů, že právě oni rozpustí a zlikvidují EU, ale stále častěji si mnozí víc a víc myslí, že o to vlastně ani tak nejde a že těch dvacet parlamentních křesel bude jejímu vedení k dalším čtyřem letem posezení v PS stačit,“ podotýká politolog.

Kritizovali svou koaliční vládu, až překonali „třídní nepřátele“

K ČSSD a KSČM ještě doplňuje, že obě strany poztrácely své voliče ve svých dnes už tradičních vnitrostranických sporech a v podivných vystoupeních svých reprezentantů v Poslanecké sněmovně, kteří někdy byli tak radikálními kritiky „své“ koaliční vlády, že překonávali svoje „třídní nepřátele“. „Možná se mohli častěji porozhlédnout po světě, kde všude si váží klasiků německého a rakouského marxismu, a považovat svůj Lidový dům za centrum idejí stranické politiky, a nikoliv jen za statek k pronajmutí,“ komentuje Zbořil.

KSČM a ČSSD nebudou mít ani jediné křeslo v Poslanecké sněmovně. A co říct ke slovům o historickém debaklu levice? „Obě strany pro to udělaly, co mohly. Nejen v poslední době, ale už dávno, pradávno. Co je na nich ‚levicového‘? ČSSD se obávala rudé barvy svého praporu, nahradila ji růžovou a starosvětské oslovení soudruhu změnila na přítel. A KSČM si sice nechala starou firmu, ale neustále někomu vysvětlovala, že u nás nikdy komunismus nebyl. Ono se těžko bojuje proti třídním nepřátelům, když se s nimi dělíme o mamon ze stejného jidášského měšce, a nejde volat do zbraně a pod prapory, když sedíme doma za pecí a nezajdeme na návštěvu ani ke svým sousedům,“ říká politolog.

Přísaha je jeden z mnoha pokusů vzniku strany spravedlivých, se kterým v posledních třiceti letech nejsou dobré zkušenosti. „Možná že kdyby její voliči mohli přísahat nejen na pravdu a lásku, ale i na vlast a národ, bylo by to srozumitelnější. Mezi ostatními stranami, které šly do voleb, některé i na poslední chvíli, byly kuriózní případy, ale podle mého názoru zůstalo jen u těch kuriozit,“ říká politolog k výsledkům Roberta Šlachty.

Podle Zbořila za neúspěch nových politických uskupení mohou i špatné zkušenosti lidí z minulých let s těmi, kdo chtěli tepat nepravosti a „odstraňovat zlořády“. „Málokdy to dopadlo dobře. Proč bychom jim měli věřit právě teď a když se začali o svou spravedlnost bít až několik měsíců před volbami? Byli sympatičtí, všichni nebyli hloupí jako mnozí jejich předchůdci, ale zdálo se, že politiku berou trochu jako sport,“ říká politolog.

Kauza uplynulého týdne Pandora Papers výsledek moc neovlivnila. „Myslím si, ale je to jen můj subjektivní názor, že ne příliš mnoho, pokud to nebyla akce z dovozu, která měla být jen krytím případné manipulace s volbami a veřejným míněním. Měla všechny znaky ‚spy Gates‘, ale i to je typ stavu věcí veřejných, ve kterém žijeme, žili jsme a asi budeme žít,“ říká politolog.

Prohráli všichni, kdo si nevšimli změn za poslední čtyři roky

A kdo je vlastně vítězem a kdo poraženým? „Zdá se mi, že prohráli všichni, kdo si nevšimli, že se toho za poslední čtyři roky hodně změnilo a teprve se to budou muset se zpožděním dozvídat. O tom ale nelze nikoho snadno přesvědčit, i když by se dalo věřit, že česká politika ve vzorci pokus – omyl také není něčím neobvyklým a čím se můžeme chlubit,“ uvedl Zbořil.

Zbořil připomíná, že prezident o tom, že pověří sestavením vlády předsedu vítězné strany, hovořil v okamžiku oznamování termínu voleb. „Nepochybuji, že svoje slovo dodrží. Tím se mimochodem dost liší od některých svých kritiků, hlavně v Senátu, a dokonce i od předsedy Ústavního soudu Pavla Rychetského, který se snažil letošní volby a případné povolební uspořádání už jednou ovlivnit,“ uvedl k dalšímu vývoji sestavování vlády Zbořil. „Pan prezident rozlišoval mezi předvolební koalicí jako účelovým předvolebním uspořádáním a povolební vládní koalicí tvořenou politickými stranami podle výsledků voleb, která předstoupí před Poslaneckou sněmovnu se svým vládním programem. Jejím prvním tvůrcem bude prezidentem pověřený politik nebo politička, kteří v PS představí své budoucí spolupracovníky. Nemusejí to být členové jakékoliv politické strany, ale musí jim být vyslovena důvěra,“ dodal.

Zbořil také podotýká: „Jestliže se Andrej Babiš rozhodne pro menšinovou vládu, mohou v ní být nestraníci, odborníci pro jednotlivé resorty, kteří mohou garantovat, že se stát nestane hrou diletantů a vyřeší možnou vládní krizi. Třeba se tím zabrání i možnému komplotu, nebo dokonce spiknutí, které bylo zahájeno zprávami o nemoci, a dokonce i smrti prezidenta republiky, který se v tomto případ jevil jako hlavní překážka jedné z možných variant změny režimu.“

Čas, který bude věnován sestavování vlády, může být dán dobou vyjednávání předsedy ANO s možnými koaličními partnery, která není zákonem omezena a závisí na vůli jednajících partnerů, mj. i

s prezidentem republiky, k účasti ve vládě. „Tuto dobu nelze odhadnout, je tomu i u členských států EU rozdílně – v Belgii, to několikrát trvalo téměř dva roky, v Itálii opakovaně dlouhé měsíce, u nás, když Václav Klaus jmenoval Mirka Topolánka předsedou vlády, asi čtyři až šest měsíců. V každém případě je to doba, ve které dochází k jednáním, která ne vždy respektují vládu voličů, zasahují do nich zájmy nevolených elit a často, jako např. ve Státu Izrael, jsou řešením předčasné volby, a to dokonce několikrát opakované,“ uvedl politolog.

Komplikovat situaci může i zdraví prezidenta. „Samozřejmě, protože prezident je v této povolební situaci silným hráčem a může zpomalovat, nebo urychlovat některá jednání a uzavírání dohod. V případě jeho neschopnosti vykonávat úřad by dočasně přešly některé jeho pravomoci na předsedu vlády a předsedu Senátu PČR,“ uvedl politolog. „Došlo by nejen k vládní, ale třeba i ústavní krizi a mohlo by to mít důsledky fungování obou komor Parlamentu, pro národní hospodářství a bezpečnost státu,“ dodal.

Otázka také je, zda premiér Andrej Babiš setrvá v politice, bude součástí Sněmovny, nebo půjde do prezidentských voleb. „Nevím, ale pokud je mi známo, ta dlouholetá podlá a špinavá kampaň proti jeho osobě a celé jeho rodině, nemluvě už o čtyřletých obstrukcích proti jeho menšinové vládě, jej nenaplňuje obdivem k české politice. Asi by nebylo moudré, kdyby se chtěl v této zemi ucházet o funkci hlavy státu. Jistě by ho ale bavilo přihlížet, jak se o tento úřad budou svářit generál Pavel, Dominik Hašek, asi osm senátorů a možná dojde i na pana plk. Koudelku. A to jsou ještě v záloze jiní politici a političky, kteří jsou znalí vážnosti bruselských úřadů a desítek neziskových organizací,“ uvedl Zbořil.